

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

Anul școlar 2020 – 2021

Limba și literatura maghiară maternă

**Toate subiectele sunt obligatorii.
Se acordă zece puncte din oficiu.
Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Harc az írástudatlanság ellen

2015-ös adatok szerint csaknem egy milliárd ember él úgy, hogy nem tudná elolvasni a betegtájékoztatót a gyógyszeres üvegen, vagy nem értené meg az autóbuszmenetrendet, nem tudna egyedül voksolni egy szavazáson. A betűvetés tudománya pedig kiút lehet az analfabetizmussal gyakran együtt járó nyomorból.

Ennek fontosságát sok szervezet felismerte világszerte, akik figyelemre méltó eredményeket értek el. Az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (az UNESCO) 1965-ben Teheránban döntött arról, hogy minden évben szeptember 8-án fogják megtartani az írástudatlanság elleni küzdelem világnapját. 55 éve ezen a napon az UNESCO kitüntetéssel jutalmazza azokat, akik hazájukban sokat tettek az analfabetizmus felszámolásáért.

„Sosem felejttem el, amit egy mozambiki nő mondott nekem egyszer: »ha nem tudsz írni és olvasni, mindig félned kell.« Ez igaz: hogyan találsz el a kórházhoz, ha beteg vagy? Hogyan olvasod el a gyógyszer tájékoztatóját?» – idézte fel emlékeit a 2009-es díjátadó alkalmából Lalage Brown professzorasszony, aki 82 évéből harmincat szentelt arra, hogy nigériai és zambiai felnőtteket tanítson betűvetésre.

Írástudatlanság vagy analfabetizmus alatt az ENSZ egy egyszerű üzenet megírására vagy elolvasására való képtelenséget érti, a szakértők azonban megkülönböztetnek elsődleges, másodlagos és funkcionális analfabetizmust. Elsődleges analfabetizmusról van szó azok esetében, akik meg sem tanultak olvasni és írni, másodlagos esetében megtanultak, de gyakorlat híján elfelejtették, a funkcionális analfabéták pedig azok, akik képesek ugyan egy szöveg elolvasására, de nem tudják értelmezni a legegyszerűbb kérdéseket, utasításokat sem, nem látják át az összefüggéseket, nem képesek a saját örömeikre olvasni. Félanalfabétának nevezik emellett azokat, akik csak írni nem tudnak, vagy nagyon alacsony szinten írnak-olvasnak.

A PISA-felmérés háromévenként vizsgálja a 15 éves tanulók képességeit, és az alkalmazott matematikai, illetve természettudományi műveltségük mellett a szövegértésükről is visszajelzést ad, így a funkcionális analfabetizmus mértéke is megbecsülhető. A 2018-as eredmények alapján a romániai diákok nagyjából 44 százaléka tekinthető funkcionális analfabétának. Ez elkeserítő. Milyen esélyei vannak egy olyan fiatalnak, aki számára egy egyszerű szöveg megértése is kihívást jelent?

(A nyest.hu, gportal.hu, transindex.ro cikkei alapján)

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A.

1. Az első bekezdésben példákat olvashatsz olyan helyzetekre, amelyekben az írástudatlanság, analfabetizmus komoly nehézséget okoz. Sorold fel ezeket a példákat!
3 pont

2. Igazak vagy hamisak a következő kijelentések? Jelöld X-szel a táblázat megfelelő rovatát!

4 pont

Kijelentés	Igaz	Hamis
1. Az ENSZ az UNESCO egyik szervezete.		
2. Az írástudatlanság elleni küzdelem világnapjáról Teheránban határoztak.		
3. Az írástudatlanság világnapja szeptember 8-án van.		
4. Az UNESCO 1965 óta díjazza azokat, akik hazájukban segítik az írástudás terjesztését.		

3. Hány évig tanította Lalage Brown professzorasszony a nigériai és zambiai felnőtteket írni? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

4 pont

- a. 82 évig
- b. 55 évig
- c. 44 évig
- d. 30 évig

Helyes válasz betűjele: ____

4. Írd ki a szövegből azt a részt, amit Lalage professzorasszony beszédében egy mozambiki nőtől idézett!

5 pont

5. Társítsd a szöveg alapján az analfabetizmus típusainak megnevezését azok leírásával!

4 pont

1. elsődleges analfabetizmus	a. Azok esetében használjuk ezt a kifejezést, akik megtanultak írni és olvasni, de nem gyakorolták, és elfelejtették.
2. másodlagos analfabetizmus	b. Azokra utalunk ezzel a kifejezéssel, akik nem képesek értelmezni egy elolvasott szöveget.
3. funkcionális analfabetizmus	c. Ha nem teljes az írni-olvasni tudása valakinek, akkor ezt a kifejezést használjuk.
4. félanalfabetizmus	d. Azokról beszélve, akik soha nem tanultak meg írni és olvasni, ezt a kifejezést használjuk.

1.	
2.	
3.	
4.	

6. Mit mérnek a PISA-tesztek?

5 pont

7. Igaznak tartod-e a következő kijelentést? Véleményed 3–4 mondatban fogalmazd meg, támaszd alá érvekkel a szöveg, illetve saját tapasztalataid alapján!

5 pont

Ha nem tudsz írni és olvasni, mindig félned kell.

B.

1. Írj ki a szövegből

4 pont

- egy tényközlő (ellenőrizhető igazságtartalmú) mondatot!

- egy véleményt kifejtő (személyes meglátást, érzelmet, élményt közvetítő) mondatot!

2. Az alábbi mondatokban aláhúzott névmások az előzmények alapján értelmezhetők. Írd ki azt a (tag)mondatot, amelyből kiderül a jelentésük!

6 pont

1) Ennek fontosságát sok szervezet felismerte világszerte, akik figyelemre méltó eredményeket értek el.

(_____)

2) Ez igaz.

(_____)

3) Ez elkeserítő.

(_____)

3. Válaszolj a kérdésekre a megadott mondatváltozatok alapján! 4 pont

a) Melyik változat állítja, hogy egyetlen alkalommal díjazták az analfabetizmus ellen harcolókat?

A. változat: 55 éve ezen a napon az UNESCO kitüntetéssel **jutalmazza** azokat, akik hazájukban sokat tettek az analfabetizmus felszámolásáért.

B. változat: 55 éve ezen a napon az UNESCO kitüntetéssel **jutalmazta** azokat, akik hazájukban sokat tettek az analfabetizmus felszámolásáért.

Megfelelő változat betűjele: _____

b) Melyik változat állítja, hogy a professzorasszony írástanítási tevékenysége már lezárult?

A. változat: Lalage Brown **30 éven át tanított** betűvetésre nigériai és zambiai felnőtteket.

B. változat: Lalage Brown **30 éve tanít** betűvetésre nigériai és zambiai felnőtteket.

Megfelelő változat betűjele: _____

4. Alább különböző szórendű folytatásait olvashatod egy megkezdett mondatnak. Válaszd ki azt a folytatást, amely a mondat kezdetéhez legjobban illik! A helyes választ írd a vizsgalpra!
4 pont

Lalage Brown professzorasszony harca az írástudatlanság ellen nem futó kaland volt, hiszen...

a. ... harminc évig tanított betűvetésre nigériai és zambiai felnőtteket.

b. ... betűvetésre tanított nigériai és zambiai felnőtteket harminc évig.

c. ... nigériai és zambiai felnőtteket tanított betűvetésre harminc évig.

d. ... ő tanított betűvetésre harminc évig nigériai és zambiai felnőtteket.

Helyes válasz betűjele: _____

5. Fogalmazz meg két kérdést a professzorasszonyhoz betartva a nyelvi illetan előírásait!
6 pont

6. A szöveg végén megjelenő kérdő mondat nem valódi kérdés, hiszen nem vár választ. Válaszd ki az alábbi listából, hogy szerinted milyen más beszédzándékot fejezhet ki, és indokold választásodat 2–3 mondatban! 6 pont

- a. Tényközlés
- b. Érzelemkifejezés
- c. Utasítás
- d. Tiltás
- e. Dicsekvés

Indoklás:

SUBIECTUL II.

30 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Annust, aki alig volt fiatalabb Sára néninél, egy asszony ajánlotta a másodikról. Többeknek segített a háztartásban, és gyerekefelügyeletet is szívesen vállalt. Sára nénivel úgy állapodtak meg, hogy kétszer jön egy héten, így nem gyűlik fel annyira a piszok.

Annus fáradhatatlannak bizonyult. Letörölgette a képek kereteit, kirázta a szőnyegeket, lemosta ecetes vízzel a csempét a fürdőben. Időnként behívta Sára nénit a konyhába, és a takarítószeres szekrényt kitérve elismételtette magának, melyik flakonban mi van. A zöld a fertőtlenítő, a kék fújós az ablaktisztító, a másik zöld a vízköoldó, az a sárga meg a padlófény, sorolta el Sára néni újra, most már sokadszorra. Annus komolyan bólogatott, éppen úgy, mint amikor Sára néni átadott neki egy pár gumikesztyűt, amit szorongatott egy ideig, aztán betett a szekrénybe a kötött kesztyűk mellé. [...]

Sára nénit eleinte idegesítette, hogy Annus nem nevezi meg a tisztítószereket, és nem azt mondja, hogy Domestos, Cif, Clin, meg ilyenek, de aztán arra jutott, hogy a takarítónőt biztosan zavarba hozzák az idegen szavak, és nem akar a kiejtésükkel bajlódni.

Két héttel karácsony előtt egy régi tanítvány felajánlotta Sára néninek, hogy elviszi őt a férjével bevásárolni, amíg Annus kitakarít. [...] Mire csomagokkal megrakodva hazaértek, az asszony már el is ment. [...] A lakás ragyogott, a volt tanítvány és a férje be se mertek lépni cipővel, úgy csillogott a parketta. A fenyőfát a férfi kitámasztotta az erkélyre, az asszony meg bepakolt sorban mindent, ahogy Sára néni utasította a bottal hadonászva. Amikor elmentek, leült a konyhában, és elgondolkodott. Valami furcsát érzett már a hazaérkezés óta, de nem tudta volna megfogalmazni még magának sem, hogy pontosan mit. Felállt, körbejárt a lakásban, és egyre erősödött benne ez az érzés. Régi, balatoni nyarak jutottak eszébe, a délutáni vízpart, a lassan szürkülő nyári ég. A férje sötétre sült, szeplős bőre pecázás közben. Nem értette, mi van vele. Szinte megszédült, nekidöntötte a homlokát a ruhásszekrény ajtajának, megkapaszkodott a szekrény élében. Akkor közelről megcsapta az az illat. A ruhásszekrénynek napkrémillata volt! Ment tovább, járt körbe a lakásban, szagolgatott, és apránként megbizonyosodott róla, hogy az összes bútor erős napkrémszagot áraszt.

Kibicegett a konyhába, óvatosan lehajolt, és bekukkantott a szekrénybe. Valóban ott állt a nagy, sárga naptejes flakon a tisztítószerek között. Hát ez meg hogy kerül ide?, tűnődött. A

fürdőben volt a helye, de rég le is járhatott, ki kellett volna dojni. Szagolgatta a kezét, amivel az imént megkapaszkodott, és egyszer csak minden világossá vált előtte.

Hát persze, hasított belé a felismerés. A flakon sárga, akárcsak a bútorápoló flakonja. És ott, a konyhában állva hirtelen megértette, miért emlegette mindig Annus a flakonok színét a tisztítószer nevé helyett. Azért, mert Annus nem tudott olvasni.

Sára néni leült a konyhában, kézbe vette a majdnem kiürült, lejárt naptejet, és könnyezett. Hogy ő, aki nemzedékeket tanított meg olvasni és írni, két hónapon át nem vette észre, hogy ez az asszony nem ismeri a betűket.

Este becsomagolta a neki szánt csokoládét és a likőrt, és az ajándékcédulára nagy, nyomtatott betűkkel felírta, hogy ANNUS. Utána nekilátott gondos, nyomtatott betűkkel és alattuk kicsi ábrákkal felcímkézni sorban a tisztítószereket is.

(Tóth Krisztina: Sárga flakon. Részlet)

Válaszolj a következő kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

1. Mutasd be 3–4 mondatban Annus és Sára néni viszonyát a szöveg alapján! 5 pont

2. Értelmezd Annus viselkedését a következő eset alapján!

„A zöld a fertőtlenítő, a kék fújós az ablaktisztító, a másik zöld a vízkőoldó, az a sárga meg a padlófény, sorolta el Sára néni újra, most már sokadszorra. Annus komolyan bólogatott, éppen úgy, mint amikor Sára néni átadott neki egy pár gumikesztyűt, amit szorongatott egy ideig, aztán betett a szekrénybe a kötött kesztyűk mellé.” 5 pont

3. A novella csattanója Sára néni felismerése, hogy Annus nem tud olvasni. Hogyan reagál, amikor ezt megtudja? 5 pont

4. Miután felfedezi a felcímkézett flakonokat, Annus találkozik a második emeleti asszonnal, aki őt Sára néninek ajánlotta. Fogalmazd meg élménybeszámolóját az új munkahelyén történekről 10–15 mondatban. 15 pont